

Maj-juni 1842

FAKTA

Dato:
Maj-juni 1842

Sidetal:
219, 220, 221, 222, 223

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsmand/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det originale manuskript til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen. Afskriften af hele manuskriptet omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr. 43.

OBS Dokumentet er også udgivet i Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-udgivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

Omtalte personer:
George Gordon Byron
Franz Ludwig Catel
Gregor 16.
Carl Wilhelm Heideck
C.F. Holbech
Wilhelm von Humboldt
Ludwig 1.
Niels Rasmussen
Johann Christian Reinhart
Christian Stampe
Christine Stampe
Elise Stampe
Henrik Stampe
Jeanina Stampe
Alessandro Torlonia

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 43. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 219 -

Den 5te May¹ vare vi til Torre del Quinto² en Anden side af Rom, hvor der er deilig, og som kuns faae fremmede kiender; Catel³ viste os det. ☒ D. 2 Juni⁴ vare vi i Albano, derfra til Esels til l'ariggi⁵[,] Scensana⁶ & Nemi⁷, rundt om Søen, tilbage til Albano og hiem til Rom, omtrent samme Tuuer som vi tidligere have beskrevet, hvor Thorvaldsen var mageløs prægtig munter og overgiven. ☒

No 2

D. 5te Juni⁸ var stor fest i Thorlonias Villa, som blev inviet, der skulde reises en Obelisk, vi vare inviterede og tog der hen alt Kl: 5 Eftermiddag, foruden de 2 à 300 Personer som vare inviterede til Villaen selv i Sælskabet var der uddeelt 5000 adgangs kort til Haven, Kongen Af Bayren⁹ var der[.]

No 1

NB: kort tilforn¹⁰ var Kongen af Bayren kommet til Rom som sedvanlig hvert Aar, han boede som sedvanlig i Villa Malta, som ligger lige over for Thorvaldsens boelig, Thorv: havde været hen at tage imod ham da han kom til Byen

- 220 -

tillige med hans øvrige Herrer; og da Kongen nærmede sig, og gienkiendte Thorv: udraabte han, [“]O! Thorvaldsen! [”] lod strax holde, og sprang ned, saa let som en Yngling, og omfavnede den kiere Thorvaldsen flere gange, senere var han oftere bedt der til Midag, og Kongen kom ogsaa ofte til ham i Hans Atelier, Søndagen¹¹ efter hans Ankomst, vare vi til en stor Tombola i Villa Borgesa¹², dette er et Lotterie som man gjør til beste af nogle fattige¹³, husker ikke mere hvilke, her tager Prinds Borgese¹⁴, og andre Notabiliteter stor deel[.] denne først giver for det første Localet som er det der især locker Folk og store Presenter og paa den store Arena er opreiste Orchestre, Triibyner, alt syperb decoreret osv osv ☒ deels til tilskuere og deels til Musici, og de lotto spillende eller trækkende[.] dog man spadserer gierne rundt, og morede sig deels ved Musiken, deels ved at møde Bekiendtere, og deels ved at see paa de ivrig Numer raabende, og især de ivrig dem følgende som haabede paa deres Numere skulde udkomme og saa den Glæde, naar sligt skedte, og saa de trieomferende[.] Musikere samt, Kanonernes skud osv osv ☒ her gik jeg nu med Thor: ved Armen, og paa engang kom en Høi slank Mand, med Ungdomelige Manerer, ganske Munter hen til Thor: jeg som strax mærkede paa hans Ajudant og Tho: erbødighed osv at det ikke var en

ligefrem Giest, trak mig lidt tilbage[.] paa engang komer Thorvaldsen hen til mig med ham[.] han havde forlangt mig forestilt for ham, han talede meget venlig og Artig til mig, og ved den kierlighed han viste Thorvaldsen, vandt han mig strax, og saa var han saa net mod mig og saa var han en Konge og Kongerne kan let vinde Hierter, naar de bare vi[d]ste hvor let, gjorde

- 221 -

de det vist endnu meere, en[d] de giør; Kort dette Møde bidrog ogsaa sit til at vi morede os fortreffelig, thi en skjønnere Plads en[d] denne til saa dann en fest, gives der ikke,

Hiemme hos Thorv: var jeg en dag hvor Kongen kom der¹⁵, og i den første Stue studsede han over min Byste, som Thorva: just paa denne Tid Arbeidede paae[.] han erklærede at det var umuligt, at see noget meere ligt, og nu vilde han sagt meere men saa kom jeg selv frem fordie jeg vilde ikke lure, dog Thorvaldsen, sagde senere[: “]de skulde være blevet lidt Borte, endnu, jeg havde saa gjerne hørt hvad han vilde sagt om dem[”]; nu derimod talte han meget venlig til mig og sagde mig at vi i hvores kierlighed for Thorvaldsen ret Simpatiserede og saa kielede han for Thorv: og klappede mig paa Skulderen ☒ Generall Heideck¹⁶, som jeg i München¹⁷ var blevet meget Gode Venner med, kom oftere om Aftenen hos os, og jeg troer han havde Anbefalet mig til Hs Majestæt, Nok, Kongen var meget Artig, og da vi vare Inbudne til en Soiré hos d. Preuiske Minister¹⁸ som [blev] givet for Kongens skyld, og hvor først kom unskyldninger, med hans heele følge, som alle infandt sig, der var Generall Heideck, og jeg morede mig meget ved denne livlige og interesandte Manns Conversation[.]

Næste Morgen gaaer jeg ganske allene paa gaden i Via del popolo, og paa engang seer jeg Kongen ogsaa allene Komme gaaende[.] nu kommer han til mig, og siger hvor ondt det har gjort ham ikke at kunne komme i bevi[d]ste¹⁹ soirée[: “]min Generall har sagt mig at de Tog dem ud, som

- 222 -

Sicilens sprudlende Feuerberg, gegen, die kalte Nebel, Nordens[.”] ☒ det havde Generalen neppe sagt men Kongen vilde sige mig noget behageligt, og han ho[.]dt meer af Italienske fisionomier, en[d] af Tyske, thevans Ansigter som Thorv: kaldte dem; ☒

Endag sagde Kongen mig: at saa gjerne han saae mig i Rom, saa vilde han dog ønske jeg var borte da han var saa bange jeg skulde tage Thorv: med mig, hvorpaa jeg Svarede at jeg reiste ret snart²⁰, og tog ikke Thorvaldsen, med, men meente at det vilde i saa henseende være farligere en[d] om jeg blev, thi saa Tænkte jeg at Thorv: vilde Savne mig saa at han derfor ret snart kom [efter: “]de har ret[,”] sagde han[, “]saa bliv heldere[.”] (dette havde jeg Leilighed senere at erindre hans Majestæt om, efter det var gaaet i Opfyldelse :) han sagde mig samme Dag: [“]ikke sandt fr: von Stampe es gibt doch nur ein Thorvaldsen, von Könige gibt es viele, aber nur einen Thorva.[”] ☒ og saa klappede han Thorv: osv jeg maae dog

fortælle endnu at samme Konge har den Vane fra dengang han endnu var Kronprins at give et lille Gilde i en hvis Kneipe²¹ ved Ripagranda²², ganske paa Burschen Maneer, der bliver ikke dækket Bord, men bragt Brød, Afskaaren Skinke, og især en egen sort God Viin, som de sedvanlige Gamle Venner, som Kongen Kalder dem der samles til at glæde sig ved, Værten vilde brede en Dug paa Bordet efter at Prinsen var blevet Konge²³, dog han snappede den af og sendte den væk det maatte være det samme vælbekjendte Bord med de samme Mærker paae, som det bestandig var det samme Huus og sted²⁴, her tilbragte mann nogle muntre Timer sammen, og saa var det for bie, nu

- 223 -

Nu var Dagen atter bestemt 1842, og jeg satte mig i min Vognen, med Thorvaldsen, for at hente den Gamle Reinhart²⁵, og saa satte jeg dem af, og vendte atter hjem[.] paa hjemveien mødte jeg Kongen, i en Sempel Vogn med 3 af Hans følge med sig, han hilste Venlig, og Thorvaldsen sagde mig, han havde fortalt ham, at have mødt mig, og at jeg havde Nogle pokkers til Øine, Kl: 7 Skulde Niels²⁶ møde der igien med Vognen, men fik længe lov at vente, foruden ham var der kuns Kongens Vogn, de andre gik til Fods, da de Nu havde holdt længe havde Kongen nok Me[d]lidenhed med dem; og kom selv ud med en flaske og et Glass, og skiænker for dem[„]og det var en rigtig god Viin[„] sagde Niels, [“]det var en ære som nok ingen Kusk har nydt før, at en Konge har skænket for dem[“]. ☒

Og saaledes udmærkede Kongen af Bayren sig overalt med sin Godmodighed og ligefremhed her i Rom, og dertil nød han alt det herlige her i Rom, hvor man ret saae, hvor lykkelig han følte sig, han havde virkelig sands for, Konst, og Naturskiønhed, og begge deelee, finder man intet sted, som i Rom. ☒

¹ Dvs. 5.5.1842.

² Torre di Quinto var et middelalderligt tårn beliggende ca. 5-6 km nord for Rom i nærheden af, hvor Tiberen og Aniene flyder sammen.

³ Dvs. den tyske maler Franz Ludwig Catel.

⁴ 2.6.1842 drog Thorvaldsen på udflugt til Albano, Genzano og Nemi med bl.a. familien Stampe og C.F. Holbech. Henrik Stampe var dog på daværende tidspunkt rejst hjem til Nysø.

⁵ Stampe mener l'Ariccina eller bare Ariccina, som byen kaldes i dag. Den ligger ca. 27 km sydøst for Rom.

⁶ Stampe mener Genzano, ca 30 km sydøst for Rom.

⁷ Nemi ligger ca. 5 km fra Genzano på den anden side af Nemisøen.

⁸ Christine Stampe daterer fejlagtigt festen til 5.6.1842. 4.6.1842 afholdt Alessandro Torlonia stor fest i Villa Torlonia i Rom i anledning af opstilling af en obelisk i villaens park. Foruden Thorvaldsen deltager bl.a. Ludwig 1., Gregor 16., Byrons elskerinde Teresa Guiccioli (1801-1873) og familien Stampe.

⁹ Dvs. Ludwig 1.

¹⁰ Ultimo april 1842 kom Ludwig 1 til Rom, hvor han boede i Villa Malta.

¹¹ Såfremt det er korrekt, at Ludwig 1. ankom til Rom i slutningen af april 1842, må denne søndag være 1.5.1842.

¹² Dvs. Villa Borghese, som i dag er navnet på Roms ældste parkanlæg på Monte Pincio. Stampe hentyder dog nok her til Borghese-familiens villa i parken. Bygningen er i dag kunstmuseet Galleria Borghese.

¹³ Sandsynligvis er der tale om velgørenhedsarrangementet på Piazza di Siena i Borghese-haven i 1842 til fordel for de forældreløse børn, som havde mistet deres forældre under koleraudbruddet i sommeren 1837. Se Villa Borghese, catalogo della mostra degli amici dei musei di Roma, Rom 1966, p. 22.

¹⁴ Dvs. prins Marcantonio Borghese (1814-1886).

¹⁵ Antagelig maj 1842 beundrede Ludwig 1. portrætbusten Christine Stampe, A217.

¹⁶ Dvs. den tyske general og maler Carl Wilhelm Heideck.

¹⁷ Stampe mødte første gang Carl Wilhelm Heideck i München under rejsen til Rom maj-september 1841. Se Stampes manus, p. 143.

¹⁸ Den daværende preussiske minister / ambassadør i Kirkestaten / Rom er p.t. ikke identificeret.

¹⁹ Dvs. bekendt, velkendt, omtalt, jf. bevidst i Ordbog over det danske Sprog.

²⁰ Christine Stampe, hendes børn og følge forlod Rom 6.6.1842.

²¹ Dvs. beværtning, jf. knejpe i Ordbog over det danske Sprog.

²² Ripa Grande var Roms ind- og udskibningshavn ved Tiberen i bydelen Trastevere.

²³ Ludwig 1. blev konge i 1825.

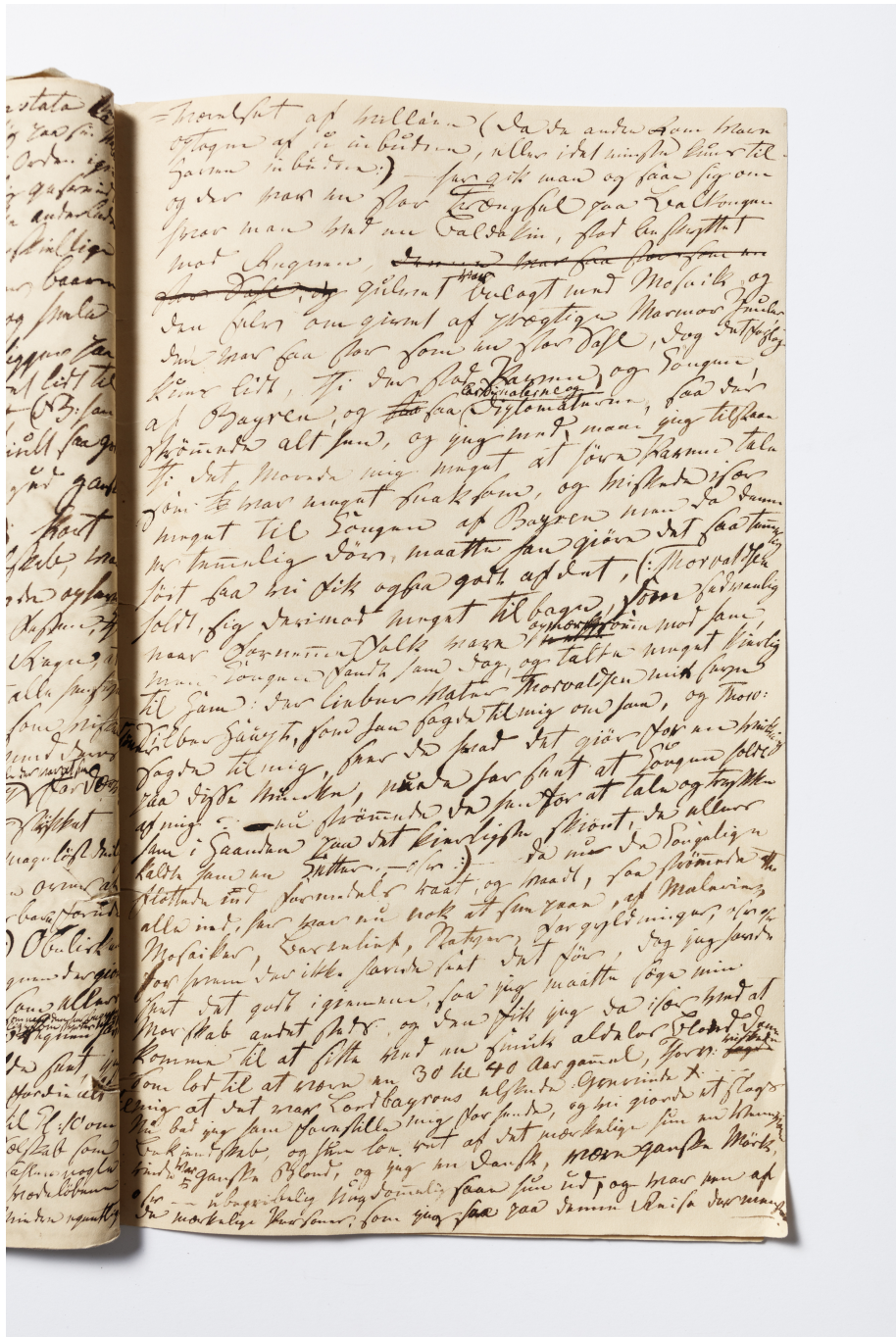
²⁴ Der er tale om det værtshus, som afbildes på Franz Ludwig Catels maleri: Kronprinz Ludwig in der Spanischen Weinschänke zu Rom, 1824, Neue Pinakothek, München. Beværtning lå netop ved Ripa Grande, som Stampe nævner. Klik på billedet for en forstørrelse. Her ses fra venstre: Værten, Ludwig 1., Thorvaldsen, Leo von Klenze, Karl von Seinsheim, Johann Martin Wagner (stående), Philipp Veit, Johann Nepomuk Ringseis (stående), Julius Schnorr von Carolsfeld, Catel (med tegneblokken) og en baron Gumpfenberg.

²⁵ Dvs. den tyske maler og raderer Johann Christian Reinhart.

²⁶ Dvs. den danske kusk og fragtmænd Niels Rasmussen.

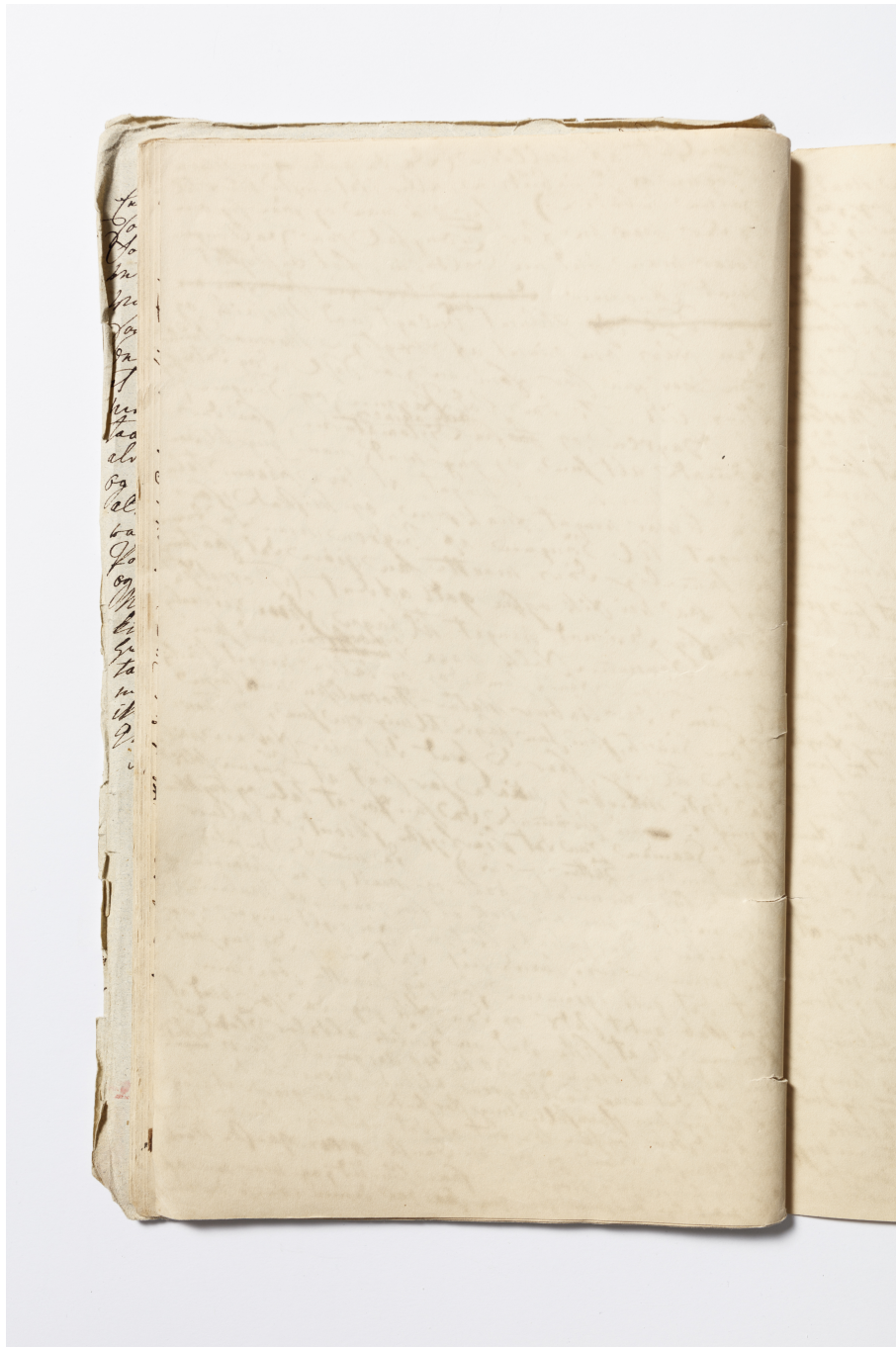
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

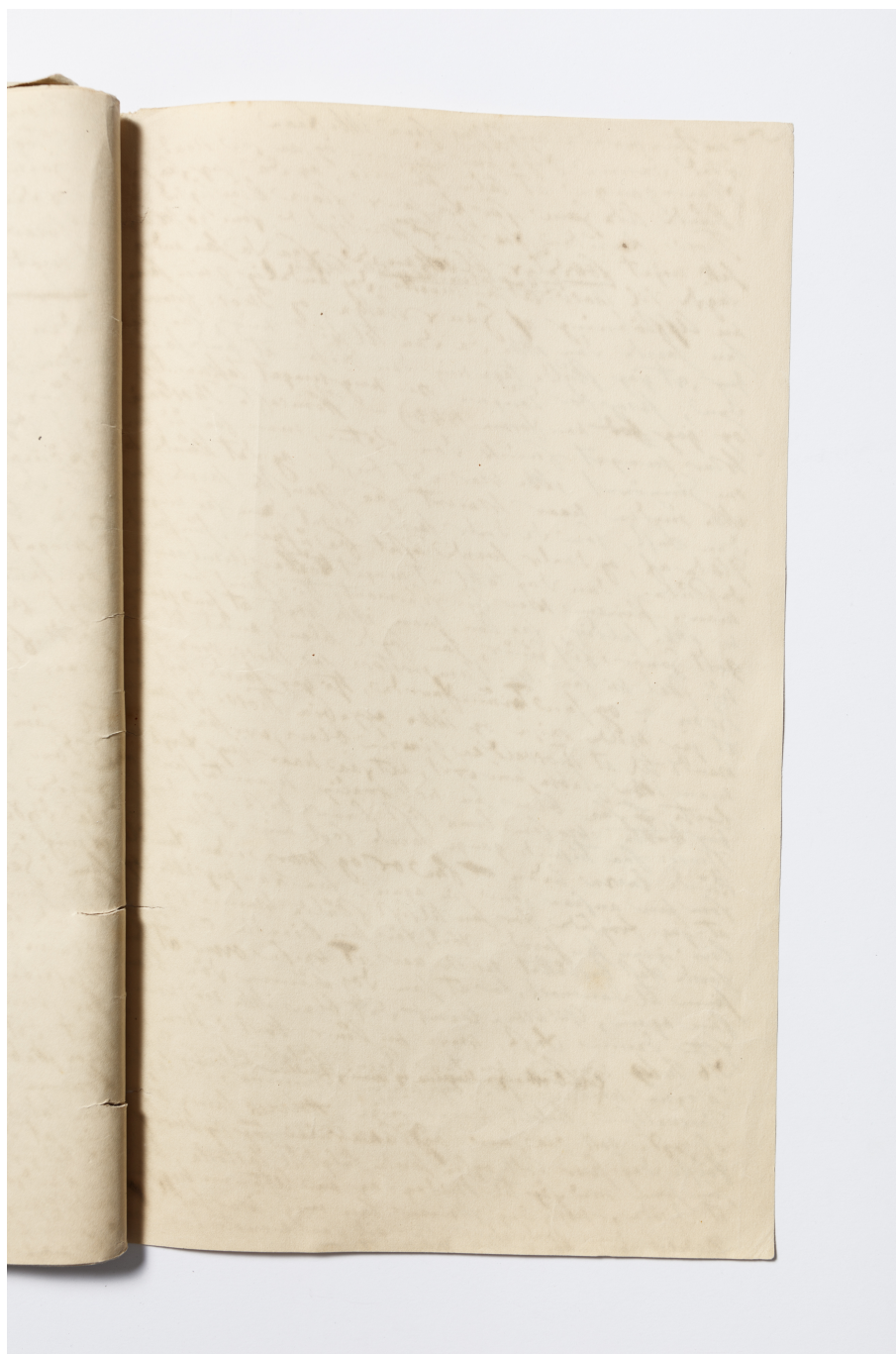
**KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE**

NY CARLSBERGFONDET

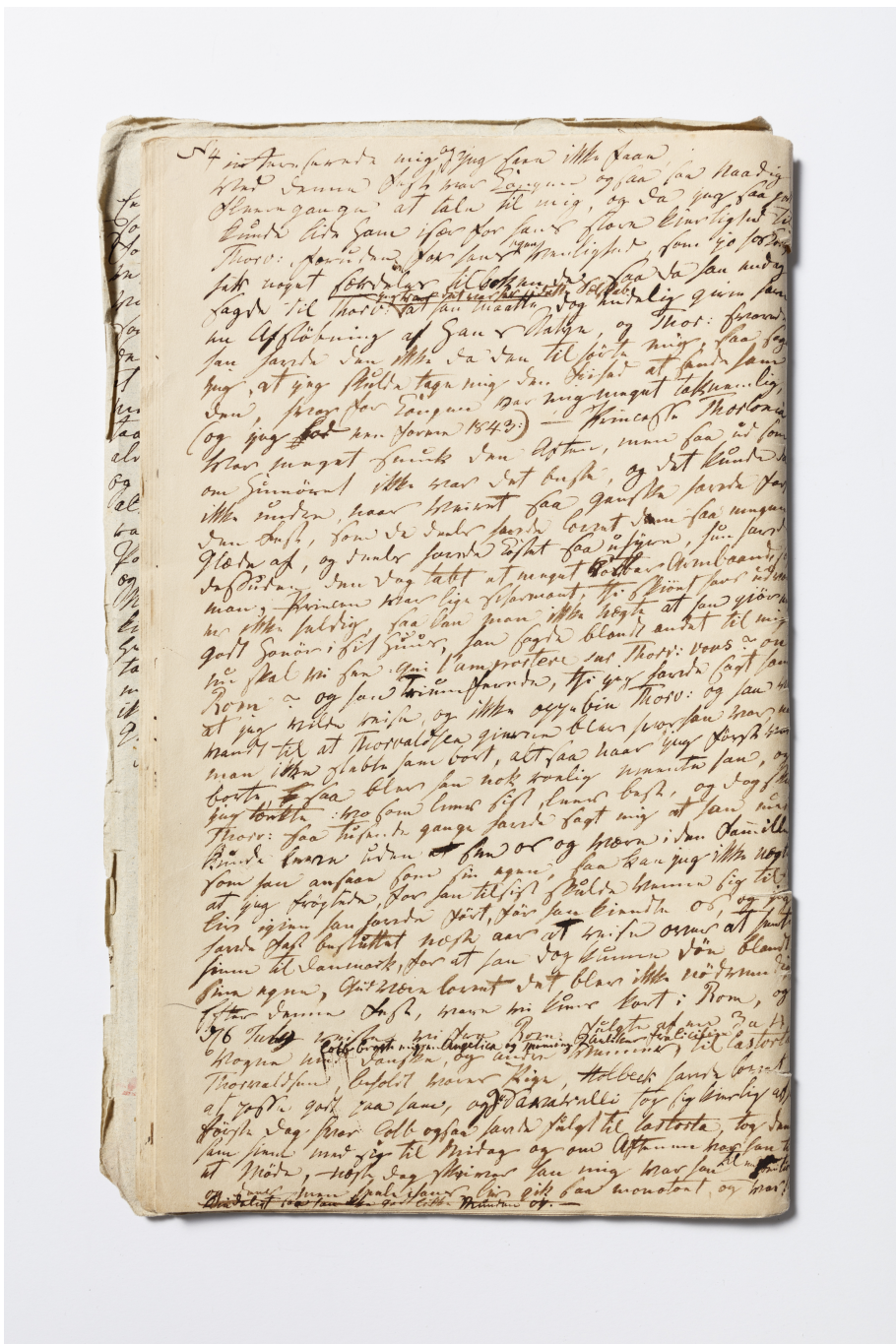
**KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE**

NY CARLSBERGFONDET

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

Eng gaar fra Dagens til Aftenen og N. Da som
Aftenen kom at gide, saa foedfandt jeg lidt og
toedager, og saa ludte gaar fjerde dag, da jeg
gider nyge fraa Solk naar da taler til mig
Det samme Bræn siger jeg mig: Jeg kan ikke
sige dem mere sans Bræn, giordt at iintage
Jaa mig, jeg lo'ger saa danne at jeg vilde
te at binne Gall, best jeg, saabaer at bræn
Brænvalde's skiltu omvilde at sand frant
afteu og det yndte, da Bræns kom, sine
sagte dem Bræn, og sine sande ikke det Theor
de sin naar de laubte, naar Bræn's sande sag
dem at Thorvaldes, naar sinne uentet
rognne sine afteu hi naar Bræn's, jeg sandte
hok: ja san' til me flinle det) og det
sig end at seer os saa su' gonne, og det
for hel'ollat, utten at man ikke sin
sine end at ~~Bræn's~~ at sin sin sin sin sin sin
det skiltu, saa mig at jeg vilde for unge
for sine, lige som san for mig, (som stange
che danne, sagte sin sin sin sin sin sin
sin sin sin sin sin sin sin sin sin sin
sine, sagte Theor: det naar da danne og til mig
danne, jeg tatte ikke 10 Cu: nu pul Jag, og
saa mig nyge, laa sin sin sin sin sin sin
Jaa dan for vrentt mig, at jeg ikke
all' danne sin naar bente, - Solbeck, naar saa
at alde nu Jag bag afteu jeg naar bente, om
all' fraa Theor: Jora tog sig og sine naar maade
og at det naar at Theor: sin san Jorte for sin
som sinne sin sin sin sin sin sin sin
Theor: sin sin sin sin sin sin sin sin
sine og ag sinne sin sin sin sin sin sin
sine naar til bage, og sande tatte alle sin sin
for sin sin sin sin sin sin sin sin sin
i danne; da jeg sig tatte alle sin sin sin
jeg sin sin sin sin sin sin sin sin sin
sin sin, at sin sin sin sin sin sin sin
at og man sin sin sin sin sin sin sin
sin sin sin sin sin sin sin sin sin sin